

A NYELVI TANÁCSADÓ SZOLGÁLAT POSTALÁDÁJÁBÓL

(14. rész)

Dr. Ludányi Zsófia

Nyelvtudományi Kutatóközpont

Nyelvtechnológiai és Alkalmazott Nyelvészeti Intézet, Budapest

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem PK Jászberényi Campus

Alkalmazott Neveléstudományi Intézet

Nyelvi és Művészeti Nevelési Tanszék, Jászberény

Postabontó rovatunkban a Nyelvtudományi Kutatóközpont nyelvi közönségszolgálatához érkezett orvosi nyelvi, illetve helyesírási vonatkozású témájú kérdésekből és az azokra adott válaszokból adunk közre néhányat.

Kérdés: A levélíró azért fordult a közönségszolgálatához, mert bizonytalan volt a *humán* + *egészségügy* írásmódját illetően, egybe vagy külön kell-e írni a kifejezést.

Válasz: A levélíró bizonytalansága jogos, ugyanis a 12. kiadású akadémiai helyesírási szabályzat (AkH.¹²) szótári részében, valamint a Magyar helyesírási szótárban (MHSz.) található példák írásmódjából nem következtethető ki egyértelműen az az alapelv, hogy mi alapján íródik egybe, illetve külön a *humán* előtag az azt követő szóval. A szótári példákat áttekintve az az alapelv biztosnak látszik, hogy a *humán*

'társadalomtudomány(okat tanító)' jelentésben általában különírandó az azt követő szótól: *humán tagozat, humán tudomány, humán gimnázium*, de a levélíró kérdésében a *humán* szó nem ebben a jelentésben szerepel. Az Orvosi helyesírási szótárban (Fábián–Magasi [főszerk.] 1992) szereplő *humán*- előtagú kifejezések egy része az utótagban megjelölt tudományágnak az emberre vonatkozó területére utal, az ilyen alakulatok egybeírandók: *humánbiológia, humánfarmakológia, humángenetika, humánökológia, humánpaleontológia, humánparazitológia*.

A *humán* + *egészségügy* írásmódját illetően a helyesírási szótárban szereplő *humánpolitika* analógiájára alapvetően az egybeírást javasoltuk a levélírónak, jeleztük azonban, hogy a szótári kodifikáció ellentmondásossága miatt tulajdonképpen mindkét írásmódot elfogadhatónak tartjuk: *humánegészségügy, humán egészségügy*.

Kérdés: Ugyancsak a *humán* szóval létrejött alakulatok egybe- vagy különírásáról érdeklődött egy másik levélíró, aki a *humán + orvoslás*, *humán + egészségügy*, *humán + orvos* (az állatorvos párként), *humán + orvostudomány*, *humán + rákkutatás* írásmódjával kapcsolatban fordult a közönségszolgálathoz.

Válasz: Az előző válaszban leírt állásfoglalásunkat ismételtük meg ebben az esetben is. A kérdéses alakulatoknak nincs kodifikált, szótárban rögzített írásmódjuk. A *humán + egészségügy* kivételével – amelyet egybe- és különírván is elképzelhetőnek tartunk – a felsorolt kifejezések különírását javasoltuk. Hangsúlyoztuk továbbá, hogy a helyesírási kodifikációnak a későbbiekben vissza kell majd térnie a *humán* szóval létrejött alakulatok helyesírásának kérdésére.

Kérdés: A levélíró a *tik ~ tikk (~tic)* szóval jelölt kényszerbetegség írásmódját illetően kérte a nyelvi tanácsadó szolgálat állásfoglalását, mivel sem az akadémiai helyesírási szótárban, sem pedig az Osiris Helyesírás (Laczkó–Mártonfi 2004) szótári részében nem talált rá javaslatot.

Válasz: A *tikk* szó valóban nem található meg helyesírási szótárainkban, de egyes kétnyelvű szótárak (pl. Földes–Halász–Uzonyi 2014, Koltay–Kastner–Juhász 2019) ebben a formában tüntetik fel a *tic* magyar megfelelőjét. Más két-

nyelvű szótárak jelzik a magyar megfelelő írásmódjának bizonytalanságát, a második *k* betűt zárójelbe téve: *tik(k)* (pl. Faluba–Morvay–Sziji 2008, Lázár–Varga 2021). A Pszichológiai lexikonban (Pléh 2013) is a *tikk* írásmód szerepel. Az írásgyakorlatban az adatok alapján a *tikk* forma tűnik gyakoribbnak, alapvetően ezt javasoljuk, de a helyesírási kodifikáció hiánya és az írásmód ingadozása miatt mind a *tikk*, mind pedig a *tik* változatot elfogadhatónak tartjuk. ■

IRODALOM

1. AKH.12 = Magyar Tudományos Akadémia 2015. A magyar helyesírás szabályai. Tizenkettedik kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest.
2. Fábián Pál – Magasi Péter (főszerk.) 1992. Orvosi helyesírási szótár. Akadémiai Kiadó – Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár. Budapest.
3. Faluba Kálmán – Morvay Károly – Sziji Ildikó 2008. Spanyol–magyar szótár. Akadémiai Kiadó. Budapest.
4. Földes Csaba – Halász Előd – Uzonyi Pál 2014. Német–magyar nagyszótár. Akadémiai Kiadó. Budapest.
5. Koltay–Kastner Jenő – Juhász Zsuzsanna 2019. Magyar–olasz szótár. Akadémiai Kiadó. Budapest.
6. Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2004. Helyesírás. Osiris Kiadó. Budapest.
7. Lázár A. Péter – Varga György 2021. Angol–magyar egyetemes nagyszótár. Akadémiai Kiadó. Budapest.
8. MHSz. = Tóth Etelka (szerk.) 2017. Magyar helyesírási szótár. Akadémiai Kiadó. Budapest.
9. Pléh Csaba 2013. Pszichológiai lexikon. Akadémiai Kiadó. Budapest.